

तिर्यः The lodhra tree, *Symplocos racemosa*; *Māta-nga*. L. 9. 22.

तिल्वः A large snake.

तिष्ठद्गु *ind.* At the time when cows stand to be milked (*i. e.* after an hour or an hour and a half after evening); आतिष्ठद्गु जपन् संध्यम् Bk. 4. 14 (तिष्ठद्गु = रात्रैः प्रथमनाडिका).

तिष्ठद्धोमः A sacrifice at which the oblation is offered by a priest standing.

तिष्य *a.* [तुष्यन्त्यास्मिन् तुष्क्यप् नि०] 1 Auspicious, fortunate. -2 Born under the asterism पुष्य. -**ष्यः** 1 The eighth of the 27 constellations, (also called पुष्य); यदा चन्द्रश्च सूर्यश्च तथा तिष्यबृहस्पती। एकराशौ समेष्यन्ति तदा भवति तल्लतम् ॥ Bhāg. 12. 2. 24. -2 The lunar month Pausa. -3 The Kali Yuga; तिष्यः पुष्ये कलियुगौ Ak. -**ष्या** 1 Lustre. -2 Emblemic myrobalan; दीप्यामलकयोः स्त्रियाम् Nm. -**ष्यम्** The Kali Yuga; चत्वारि भारते वर्षे युगानि भरतर्षभ। कृतं त्रेता द्वापरं च तिष्यं च कुरुवर्धन ॥ Mb. 6. 10. 3; तथापि तिष्यस्य बलाद् युगं वृषाधरे श्रियः Śiva. B. 5. 30. -**Comp.** -**केतुः** an epithet of Śiva. -**रक्षिता** N. of the Aśoka's second wife.

तिष्यकः The month पौष.

तिहन *m.* 1 Disease. -2 Grain (rice). -3 Bow. -4 Goodness; L. D. B.

तीक 1 Ā. (तीकते) To go, move; cf. टीक.

तीक्ष्ण *a.* [तिज्-क्स्न Un. 3. 18.] 1 Sharp (in all senses), pungent; तीक्ष्णा नास्तुदा बुद्धिः Śi. 2. 109. -2 Hot, warm (as rays); विवस्वता तीक्ष्णतरांशुमालिना R. 1. 18. -3 Fiery, passionate. -4 Hard, forcible, strong (as उपाय); आश्रयो धार्तराष्ट्राणां मानी तीक्ष्णपराक्रमः Mb. 12. 1. 20. -5 Rude, cross. -6 Severe, harsh, rough, strict; तीक्ष्ण-श्वेन मृदुश्च स्यात्कार्यं वीक्ष्य महीपतिः Ms. 7. 140. -7 Injurious, inauspicious. -8 Keen. -9 Intelligent, clever. -10 Zealous, vehement, energetic. -11 Devoted, self-abandoning. -12 Unfriendly, unfavourable. -13 Devout, ascetic, pious. -**क्ष्णः** 1 Nitre. -2 Long pepper. -3 Black pepper. -3 Black mustard. -**क्ष्णम्** 1 Iron. -2 Steel. -3 Heat, pungency. -4 War, battle. -5 Poison. -6 Death. -7 A weapon. -8 Sea-salt. -9 Haste. -10 Anything sharp (as words &c.). -11 Plague, pestilence. -**Comp.** -**अंशुः** 1 the sun; श्वेताश्र इव तीक्ष्णांशुं ददशुः कुरुपाण्डवाः Mb. 6. 16. 23. -2 fire. -**आश्रिः** dyspepsia, heartburn. -**आयसम्** steel. -**उपायः** a forcible means, strong measure. -**कण्टकः** N. of several plants; (such as Cuparis Aphylla, Acacia Arabica (Mar. बामळ, नेवती, घोत्रा इ.)) -**कन्दः** the onion. -**कर्मन्** *a.* active, zealous, energetic. (-*n.*) a clever work. (-*m.*) a sword. -**कल्कः** coriander. -**तण्डुला** long pepper. -**तैलम्** 1 spirituous liquor. -2 the resin of the Sāla tree. -**दंष्ट्रः** a tiger. -**दंष्ट्रकः** a leopard. -**धारः** a sword. -**पुष्पम्** cloves. -**पुष्पा** 1 the clove tree. -2 the Ketaka plant. -**फलम्** 1 corian-

der. -2 black mustard. -**बुद्धि** *a.* sharp-witted, acute, clever, shrewd. -**मञ्जरी** the betel-plant. -**मार्गः** a sword; सास्रग्राजिस्तीक्ष्णमार्गस्य मार्गः Śi. 18. 20. -**रश्मिः** the sun. -**रसः** 1 salt-petre. -2 any poisonous liquid, a poison; शत्रु-प्रयुक्तानां तीक्ष्णरसदायिनाम् Mu. 1, 2. -**लौहम्** steel. -**शूकः** barley. -**सारः** iron.

तीम् 4 P. (तीम्यति) To be wet or moist.

तीर 10 U. (तीरयति-न्ते) 1 To get through, cross over. -2 To finish, accomplish, settle, adjust.

तीरम् 1 A shore, bank; नदीतीर, सागरतीर &c. -2 Margin, brim, edge. -3 The bank of the Ganges. -**रः** 1 A sort of an arrow. -2 Lead. -3 Tin. -**Comp.** -**अन्तरम्** the opposite bank. -**जः** a tree near a shore. -**भुक्तिः** N. of a country in middle India (Tirhut).

तीरित *a.* Settled, adjusted, decided according to evidence; Ms. 9. 233. -**तम्** 1 Completion of any affair. -2 Non-infliction of a sentence owing to bribery or other unfair means.

तीरुः N. of Śiva.

तीर्ण See under तृ.

तीर्थम् [तृ-थक् Un. 2. 7] 'तीर्थं शास्त्राध्वरक्षेत्रोपायोपाध्याय-मन्त्रिषु' इति विश्वः. 1 A passage, road, way, ford; सुप्र-तारां दृढां तीर्थं शीघ्रं नावमुपाहर Rām. 2. 52. 6; Bhāg. 9. 19. 4. -2 A descent into a river, the stairs of a landing-place (Mar. घाट); विषमोऽपि विगाहते नयः कृततीर्थः पयसामिवाशयः Ki. 2. 3 (where तीर्थं means 'a remedy' or 'means' also); तीर्थं सर्वविद्यावताराणाम् K. 44. -3 A place of water. -4 A holy place, place of pilgrimage, a shrine &c. dedicated to some holy object (especially on or near the bank of a sacred river &c.); तीर्थोदकं च बहिश्च नान्यतः शुद्धिमर्हतः U. 1. 13; शुचिं मनो यद्यस्ति तीर्थेन किम् Bh. 2. 55; R. 1. 85. -5 A channel, medium, means; तदनेन तीर्थेन घटेत &c. Mā. 1. -6 A remedy, expedient; नाध्यगच्छद्दलिल्लोके तीर्थ-मन्यत्र वै द्विजात् Mb. 3. 26. 12. -7 A sacred or holy person- age, worthy person, an object of veneration, a fit recipient; क पुनस्तादृशस्य तीर्थस्य साधोः संभवः U. 1; Ms. 3. 136; H. 2. 8; R. 5. 15; वृद्धस्य तीर्थेषु प्रतिपादिनी Kau. A. 1. -8 A sacred preceptor, a teacher; मया तीर्थादिभिनयविद्या शिक्षिता M. 1. -9 Source, origin. -10 A sacrifice. -11 A minister; Rām. 2. 100. 36; Pt. 3. 68. -12 Advice, instruction; विषमोऽपि विगाहते नयः कृततीर्थः पयसामिवाशयः Ki. 2. 3. -13 Right place or moment; प्रादात्स्वन्नं च विप्रेभ्यः प्रजातीर्थे स तीर्थवित् Bhāg. 1. 12. 14. -14 The right or usual manner; गौतम तीर्थेनेच्छासा इत्युपैम्यहं भवन्तम् Bṛi. Up. 6. 2. 7. -15 Certain parts of the hand sacred to deities, manes &c. -16 A school of philosophy. -17 Pudendum muliebre. -18 Menstrual courses of a woman. -19 A Brāhmaṇa. -20 (In liturgical language) The path to the altar between the चात्वाल q. v. and उत्कर q. v. -21 Fire. -22 Ascertainment of a disease. -23 A science